

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

na knje bivše Avstro-Ogrske:

polo leto skupaj naprej . . . K 60—
pol leta 30—
šest let 15—
na mesec 5-50

na Nemčijo:

celo leto naprej K 65—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto naprej K 70—

Vprašanjem glede ispravic se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakica.
Upravištvu (spodaj, pritrditve, levo). Knafljeva ulica št. 5, telefon št. 90.

Kuhinja vseh domov, hrana, obleke in premije.

Izmeniti se smejo po porabljenem prostoru in sicer 1 sam tukaj
54 sam tukaj prostor: enkrat po 12 v. dvakrat po 11 v. trikrat po 10 v.
Poslano (enak prostor) 30 v. pa se izmenjuje (enak prostor) 20 vinarjev.
Pri večjih izmenjavah po dogovoru.

Novi naročniki naj pošljejo naročnino vnaprej po pošti. Vse
na samo plačilo naročbe brez posilne denarja se ne moremo očitati.
„Narodna Tiskarna“ telefon št. 90.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani:

dostavljen na dom ali če se hoče po pošti:

celo leto naprej K 58— | četrt leta naprej K 15—
pol leta 29— | na mesec K 3—

Posamezna številka velja 30 vinarjev.

Dopis naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Sredništvo: Knafljeva ulica št. 5 (v l. nadst. levo), telefon št. 94

Zveza narodov.

Ljubljana, 10. febr.

Pariške vesti javljajo o velikih predkonferencah. Javljajo, da so temeljna načela zveze narodov že določena, da so komisije v zaporednih sejah doslej rešile že tretjino svoje naloge, da so zmogla Wilsonova načela in da so pripuščeni k posvetovanju in komisijam zastopniki Čehov, Poljakov, Orkov in Rumunov. O nas molči pariški brzojav, kakor da nas ni, ali kakor da mi ne bomo član Zveze narodov. Ni jeden naš delegat še ni smel razložiti komisiji naše mnenje in stališče, pač pa je konferenca zaslila odposlance Hedžasa, Armenije in Estonceve.

To treba konstatirati. Konstatacija je trpka. Ne smemo sicer samo temu gorenjemu dejstvu pripisovati prevelikega pomena, toda ne smemo ga podcenjevati. Italijanske spletke so dosegle, da naša kraljevina še ni priznana, da zastopajo naši delegati Srbijo, ne pa SHS, da imajo Črnogorci, ki tega ne čujejo, svojega posebnega zastopnika in da stojimo mi mednarodno danes na isti stopnji, kakor Nemci ali Madžari. Pred dvema mesecema smo občevali z zunanjim svetom kot neka nova državna tvorba in general Franje je posejil Narodno Veče, danes pa sede v Ljubljani in potujejo po meji razne mednarodne komisije, med njimi tudi laške.

Ne smemo se udati neupravičenemu optimizmu. Wilsonova načela nas ne bodo rešila, če bom s prekrizanimi rokami gledali in čakali na nje. Združitev v jedinstveno kraljevino je preprečena, da nas niso Lah okupirali do Maribora in je naše vprašanje postalo pereče mednarodno vprašanje. Da nismo priznani, je samo dokaz, da tvorimo za Antanto veliko zadrego in sporno vprašanje, h čegar rešitvi Antanta doslej samo za to še ni pristopila, ker čaka, da se položaj pojasi. Za nas vsa vprašanja pojasnena, gre še zato, da jih mi pojasnimo drugim. Srbija, ki je v tej vojni trpela več kakor vsaka druga država, je v združenju z nami doprinesla novo žrtev. Izgubila je svoj stari mednarodni položaj in z nami vred čaka novega priznanja. Kakor drugih, ji tudi te žrtve ne smemo pozabiti.

Vsi čutimo, da stojimo pred odločitvijo. V dveh mesecih, morda pa tudi že v dveh tednih, pade odločilna beseda. Ne samo Lah, zlasti tudi Francozi budno gledajo, kaj se pri nas dogaja in česa smo sposobni. Za nas vse, še prav posebno, pa za razne vodilne političarje v Banovini, velja sedaj pregovor, da se ne smemo igrati z ognjem. Tudi notranji položaj in globoki razkroji mora priklicati vse tvorne sile na krov. Spominimo se na junaka Zolovega »Débacle«, ki stoji pred ruševinami ne izgubi poguma, marveč odhaja mrk in molčeč, da zastavi vse sile na zgradbi nove Francije. Zgodovina nas uči, da je uspeh njegov. Vzemimo si za vzgled nemško narodno skupščino v Weimaru. Tudi tam gledajo v bodočnost kakor mi, ki se ne strašijo dela in truda.

V Parizu delajo s polno paro naš regent, naši delegati in njihovi pomočniki iz vseh pokrajin in svobodne in neodrešene domovine. Mi, ki smo ostali doma, imamo dolžnost, da jih aktivno podpiramo. Vsak od nas je delavec. Bodočnost bo pokazala, ali smo vredni plačila.

Propaganda.

I.

»Gazette de Lausanne« je morda najstarejši švicarski dnevnik. Izhaja že od leta 1798. List je mnogo čitan in njegovi zunanje-politični članki niso tudi na Francoskem brez vpliva. Dokler je obstojal v Ženevi »Srpški novinarski bureau«, je »Gazette de Lausanne« vneto branila jugoslovansko stvar, in to ne samo proti Avstriji, ampak je tudi glede Italije zavzemala nam precej naklonjeno stališče. V listu je imel močan vpliv gospod H. Sensine, ki je eden naših najboljših prijateljev v Švici in ki je mnogo pripomogetel k temu, da je javno mnenje v francoski Švici v glavnem simpatiziralo z nami in obsojalo italijanski imperijalizem. Tudi glavni urednik Maurice Muret, ki je sicer bil italofil, je tekem leta 1918. precej razvil svoje nazore Jugoslovanom v prilog. Eden glavnih sotrudnikov pri tem uglednem franco-

sko - švicarskem listu je bil in je še danes Maurice Milloud, profesor lausanskega vseučilišča, evropsko znana kapaciteta na polju sociologije. Milloud je glavna oseba pri reviji »Revue des Nationalités« in ima močne zveze v Franciji, v Angliji, v Ameriki in drugod. On nam Jugoslovanom ni bil vedno nenaklonjen, nasprotno je napisal o nas par simpatičnih člankov. Odkar pa je prenehalo vse delo jugoslovanske emigracije v Švici, je g. Milloud, in z njim cela vrsta švicarskih časnika, v listov, zavzel naenkrat nam čisto sovražno stališče in s čudno vnetostjo brani italijanske pretenzije na naše kraje.

Med drugim je napisal članek o Reki, pod naslovom »Fiume italienne«, kjer dokazuje, kako je to mesto čisto italijansko in da Evropa ne sme dopustiti, da bi to stališče italijanske kulture padlo v krepilne jugoslovanskega imperijalizma! Profesor je za ta svoj spis dobil oster odgovor od nekega brezimnega jugoslovanskega emigranta, ki ga objavlja na uvodnem mestu »Gazette de Lausanne« od 24. januarja. Dopolnilni očita profesorju Milloudu, da je »agent provokator plačan od italijanske vlade, da je »pod plaščem švicarske demokracije prodal svojo čast in svojo vest najgršemu imperijalizmu« in da je radi tega »pravi moralni in umstveni bandit«.

Sedaj pa objavlja profesor Milloud dotično pismo na uvodnem mestu pod naslovom »Trieste« in dostavlja:

»Pač je žalostno, da moram temu revčku pripraviti novo žalost.« Nato sledi članek o Trstu.

V njem se najprej opisuje lega mesta in njegovo bogastvo. Mož govori o italijanskih trgovcih, bankirjih in posestnikih ladij. Ves njihov interes jih je vezal na Avstrijo, vendar niso nikdar zatajili svojega italijanstva. Nacionálna ideja jim je bila višja od materialnih interesov. »Na Reki, v Zadru, v Trstu je volja ljudi premagala umišljeni fatalnosti prirode, triumfirala je nad najgršimi manevri v najneugodnejših okoliščinah... Trst se je moral boriti proti trem nevarnostim: razkropljenju, zatiranju, poplavitvi... Ta boj bi se dal primerjati z borbo, ki so jo Poljaki slavno podražali skozi stoletja... let in Alzačani-Lorenčani okoli pol stoletja.« Od razkropljenja je Tržičane ščitila »Lega Nazionale«. Njihova »Comune« je »delala čudeže, braneč avtonomijo mesta in njegovo italijanstvo. In kako težko in nevarno je bilo to delo!

»Prevzeti nase tudi najmanjšo dolžnost v občinski upravi, je bila čast, ker je bil rizik. Ali najodličnejši intelektualci, najvzvišene osebe so se z vso vneto in pogumom posvečale tej nevarni nalogi.«

In kako so šele bili tržaški Italijani zatirani na polju solstva! »Vlada je vzdrževala samo dve nemški srednji šoli in nekaj ljudskih šol.« Za vse druge šole je skrbela požrtvovalna italijanska občina. In »potom teh italijanskih šol je mladina, vzgojena od izbornih učiteljev, sprejemala navzlic vsemu mučenju in inkvizicijskim svetom sporočilo, neumrljivo tradicijo italijanstva.«

Ravnatoko hrabro se je Trst branil proti invaziji »Avstrija je s silo uvažala v Trst Slovence in izganjala Italijane. Leta 1913. je guverner, princ Hohenzollern, zapovedal občini, da mora odstaviti vse svoje uradnike italijanske narodnosti, če tudi so avstrijski podaniki. Ali priseljenici so se hitro poitalijančevali. Da bi se zmanjšal odstotek Italijanov, so se vporabljali vsi možgati triki, kakoršni so bili v navadi na Češkem in na Moravskem proti Čehom... Avstrija je namreč izvrševala ljudsko štetje po občevalnem jeziku. Ali v Trstu so Slovenci prisvojili kot svoj občevalni jezik italijansko. Zato so znašli samo za to pokrajino ljudsko štetje na podlagi materinskega jezika.

Rezultati so bili čudežni. Leta 1900. beleži statistika 92.230 Italijanov, 6163 Slovencev in 374 Srbo-Hrvatov. Leta 1910. pa se jim je posrečilo odkriti 56.908 Slovencev in 2396 Srbo-Hrvatov napram 116.023 Italijanov... Zmaga na papirju, iluzorične osvojitve! Kakor Reka, kjer so mislili, da so s sličnim procedurami zmanjšali število Italijanov in povečali število Hrvatov, tako se je tudi Trst dal Italiji spontano, pred odločilno zmago.

Profesor nato opisuje na gniljiv način »italijansko« revolucijo v Trstu dne

30. oktobra. »Brez vsake predpriprave je bil Trst v pol ure pokrit od morja zeleno - belo - rdečega«. Italijani so osnovali takoj svoj »comité de salut public«, prisilili avstrijskega guvernerja, da je oddal oblast v roke od Avstrije odstavljenemu županu Valeriju... Dunaj se je vdal in priznal izvršeni čin in »mesto je bilo svobodno.«

»Duh veselja spreminja mesto odsej navzlic njegovemu trpljenju, navzlic pomanjkanju, ki je bilo strašno in ki je sedaj težko. Ali ono gleda z zaupanjem na perspektive svojega novega življenja in na težke probleme, od katerih je odvisna njegova bodočnost. Kakor Italija v svoji ogromni večini, tako je tudi Trst širokogruden. Zanj sicer obstoje, kakor za vse Italijane, življenjske potrebe, rešitve, o katerih se ne sme razpravljati: združenje z materijo domovino, meja Juljskih Alp. Ali Trst priznava tudi možnost popuščanja in celo žrtve, samo če to ni žrtvovanje narodne časti in bratomorno odrekovanje. Predvsem, podlaga dobre volje je tu. Samo ako nihče ne bi bil bolj imperijalističen, samo da bi vsi ljudje mislili tako pošteno kot ti, večeraj in danes neodrešeni Italijani; tedaj bi bila sodišča narodov naloga velike enostavnosti in boljše dnevi bi zasijali na zemlji.«

M. Milloud je osebno obiskal Zadar. Reko in Trst, seveda obdan z vso italijansko pazljivostjo. Tako mož pač ni mogel odločiti mamljivim laškim »dokazom...« Zalibog, tu nimamo opraviti z navadnim časnikašem, temveč učenjakom svetovnega ugleda, čegar »nevtalna« beseda zaleže tudi pri naših zaveznikih.

II.

Opetovano smo povdarjali veličansko važnost propagande. Ni zadosti, da imamo prav, da so naše navedbe resnične in da sploh ne zahtevamo niti enega kosčka zemlje, ki ne bi bil po pretežni večini prebivalstva naš, ali pa, ki spada nerazdružljivo v naše območje gospodarstva, naseljevanja itd., in ki smo ga izgubili še le tekem zadnje ene ali dveh generacij, ne zato, ker smo preslabi od narave, ampak zato, ker so Nemci in Lah n. pr. v Celovcu, Beljaku, Trstu itd. organizirali proti nam s pomočjo vseh državnih sredstev pravo križarsko vojno. In vendar se širijo o nas po svetu informacije, kakor so zornice, nedolžno jagnje Italija prikazuje s pomočjo francoskih učenjakov Slovence za krvoločne volkove, ki so s pomočjo Avstrije zatirali uboge Lahe in Nemce.

Se je čas, čeprav je že pozno in stojimo tik začetkom same mirovne konference. Delo naših emigrantov v zadnjih štirih letih ne sme biti zaman, naša delegacija v Parizu, ki ima polne roke dela in ga tudi vrši, mora dobiti pomoči od žurnalistike, ki mora z izrabljanjem vsake, če tudi najneznatnejše zveze v zadnji uri se z vplivanjem na francoski tisk rešiti, kar se da.

Organisation franco-slovène.

Ustanovni občni zbor francosko-slovenske organizacije se je vršil v nedeljo, dne 9. t. m. dopoldne ob 11. uri v veliki dvorani Narodnega doma. Izredno številna udeležba kaže na veliko zanimanje, ki vlada za to tako velepomembno organizacijo. Občni zbor je otvoril in vodil g. dr. Viljem Krejči, orisal je mednarodni položaj Slovencev, opominjal, kako smo v prvih dneh naše svobode željno pričakovali pravične pomoči od zunaj in kako iščemo danes, ko nam sovražni sosedji hočejo iztrgati naše težnje, naš položaj in krivice, ki se nam gode. Najnujnejša pa je potreba v tem pogledu sedaj, ko tvorijo v Parizu državniški celeza sveta najvišji sodni stol, ki bode odločeval o usodi narodov. Pred tem sodnim stolom pa stojimo Slovenci ne kot pravdna stranka, ki zahteva svoje pravice, marveč kot obtoženci, ki morajo polagati račun, ker smo pač dediči velikega avstrijskega greha. Temu položaju smo krivi tudi sami, ker smo podcenjevali svojo veliko silo, svoj kulturo in v medsebojnem boju gubili moči, mesto, da bi glasno pred celim svetom kazali svojo kulturno in narodno gospodarsko silo, svoje učenjake in umetnike. Tako smo pa danes faktično neznan in nepriznan narod. Cel svet pa naj izve, da smo tudi mi narod, enak drugim, zdrav, čil in kulturn. Svetu je treba povedati, kaj smo, kje bivamo in kako dobra in

krasna zemlja je naša. Zlasti pa nam bo treba posebne pomoči tudi po mirovnem sklepu, ko se bode razvil nektravi boj na narodnogospodarskem polju v prosti konkurenci narodov. Treba nam je tedaj dobrih pa mogočnih prijateljev v zboru narodov. V tem pogledu prihajajo pred vsem v poštev Francozi, ki uživajo gorke simpatije pri Jugoslovanih in ki so umeli že pred 100 leti storiti za Slovence več, kot se je kedaj preje ali pozneje za nje storilo. Videč naš položaj, zasnoval je g. prof. višji inž. L. S. Meurville, mož izredne inteligence in delavnosti, idejo ustanovitve francosko-slovenske organizacije, katere namen bode, storiti vse, kar zamore zblížiti francoski in slovenski narod. V posebnem bode namen to organizacijo, gojiti pouk v francoskem jeziku, ustanoviti francosko knjižnico in čitalnico, posredovati, pospeševati in urejevati trgovinske zveze s Francijo in ostalim inozemstvom, dajati in oskrbeti potrebne trgovske informacije, dajati pojasnila in pripomočke za potovanje in bivanje na Francoskem, dajati zlasti dijaštvu, ki hoče študirati na Francoskem, splošna navodila, propagirati slovensko umetnost na Francoskem, gojiti in spoznavati francosko umetnost v tuzemstvu s predavanji, koncerti, razstavami in natečaji, s predavanji seznaniti člane z gospodarskim in kulturnim življenjem Francozov, zlasti pa gojiti splošno slovensko narodno propagando na Francoskem ter dajati sploh svetu priliko, da spozna naš doslej nepoznani narod. Po govornikovem predlogu je sklenil občni zbor ustanoviti francosko-slovenske organizacije. Z nekaterimi izjemembami so se izpremenila predlagana društvena pravila. Predsednikom organizacije se je izvolil vodja slovenskega naroda ministrski podpredsednik gospod dr. Anton Korošec, ki je istotako prijavil svoj pristop k organizaciji. V odbor so bili izvoljeni sledeči člani: g. dr. Juro Adlešič, odvetnik, g. Lina Dekleva, g. Minka Ferlinčeva, g. Olli Robert, prokurist trvdke Skaberne, g. dr. Vladimir Knaflič, glavni urednik »Slov. Naroda«, g. dr. Viljem Krejči, odvetniški koncipient, g. dr. Danilo Majaron, predsednik odvetniške zbornice, g. dr. Ljudmila Mankočeva, g. prof. višji inž. L. C. Meurville, g. dr. Fran Novak, odvetnik, g. Avgust Praprotnik, ravnatelj Jadranske banke, g. Franja dr. Tavčarjeva, g. Franc Wilian, kapetan in član evropske podomavske komisije, g. dr. Milutin Zarnik, magistratni ravnatelj, g. dr. Franc Zupanc, odvetnik, g. dr. Ema Zervova, predvidnik računov sta bila izvoljena g. Hanuš Krofita, ravnatelj Kreditne banke in g. Ivan Ogorelec, tovarnar. Nato je nagovoril navzoče v francoskem jeziku g. L. C. Meurville, ter med drugim povedal, da se za organizacijo živo zanima francoska uprava in da je zlasti že francosko armadno poveljstvo po posebnih odposlancih se informiralo o osnutku organizacije, obljubilo vso svojo pomoč in že uposlalo precej knjig in časopisja. G. dr. Krejči je podal na to še nekaj splošnih informacij o delovanju organizacije in zaključil zborovanje.

Ustanovna skupščina zveze industrijcev.

Ljubljana, 9. februarja.

Sicer je še mala naša slovenska industrija, ali na skupščini se je poudarilo, da niti vedeli nismo prava prava, da je imamo toliko. Skupščina na magistratu je bila jako številna in je pričala, da se vsi navzoči zavedajo nastopajočih časov, v katerih treba tudi čvrste organizacije industrijcev lepo v skladu z drugimi snujočimi se ali že zasnovanimi organizacijami raznovrstnih gospodarskih in socialnih slojev.

Otvoril je skupščino gosp. Vinko Majdič iz Kranja in jej tudi predsedoval. Pozdravilja v prvi vrsti podpredsednika deželne vlade dr. Zervova, čigar navzočnost priča, da se tudi vlada zanima za procvit industrije, nadalje gosp. I. Kneza, predsednika trgovske in obrtniške zbornice. Izraža svojo radost, da je skupščina jako dobro obiskana. Niti vodili ni-

smo, da je nas toliko. Mnogo se jih je tudi upravičilo. Treba je organizacije tudi v industriji. Imeli bomo v organizaciji boljši ugled in boljše zastopstvo. Gotovo smo mi vsi enega in istega mnenja, da hočemo z drugimi sloji skupno delovati, to je z delavstvom, kmetom, trgovcem in obrtnikom v procvit naše mlade države.

Predlaga vdanostno brjavko regentu Aleksandru v Beogradu in pozdrav ministru za trgovino in industrijo Ribarcu. (Sprejeto z velikim odobravanjem.)

Podpredsednik deželne vlade g. dr. Gregor Žerjav:

Dasi imamo že tri mesece premirje, mirnega dela še ni. Borba za granice nam veže sile. Od njenega izida zavisi tudi usoda bodočega gospodarstva, ki se mirno razvija le v zadovoljnim narodu, ki mu misli niso drugim obrnjene. Smo vrhu tega v novi vojni: ne v krvavi, a nova vojna je še grša, in gre v njej za naš gospodarski obstoj. Kdo bo plačal vojne račune? Ne pregledne so mahinacije, s kojima skušajo krivci krvave vojne odvaliti posledice na široke rame ljudstva in sicer tudi slovenskega, proti komemu se je vojna vodila. Vzpričo nevarnosti za valuto treba, da izvajamo brez obzira program, da se mora braniti slovenskega kmeta, obrtnika in industrialca, da se nani zavale računi vojne. Kljub temu pa ostanemo težka bremena na nas. Te bo morala odpraviti po malem pridnost ljudstva, podjetnost in bogastvo naše zemlje.

Pred kratkim smo v tem posloplju imeli sejo, kjer se je sklenalo o gospodarskih napotkih na naše člane v delegaciji naše kraljevine za Pariz. Sestanek je pokazal politično zrelost obeh velikih gospodarskih kril: agrarci in industrialci so se soglasno izrekli, da treba naše poljedelstvo na vso moč razviti v panogah intenzivnega gospodarstva in je resolucija našela one, ki jim treba s carinskim varstvom zagotoviti ugodne pogoje. Industriji pa treba izvajati zadostnih vzgojalnih carin, da se med nami uživi in utrdi. Vladi je na podlagi tega dogovora znano olajšano delo za poljedelstvo, obrt in industrijo. V industriji vidimo ravno za zapadni del kraljevine bodočnost našega gospodarstva. Zato vlada pozdravlja novo industrijsko organizacijo s vso iskrenostjo. Skupno delo državnega in industrijskega gospodarstva je že tesno in se bo še bolj konsolidiralo. Država pa je na industriji interesirana tudi radi perečega socialnega vprašanja. Industrija je uspeh dela podjetnika in rok našega delavca. Uverjen sem, da se nova organizacija ne bo ogibala socialnemu vprašanju, ampak mu stopila nasproti brez nervoznosti. Vladi želi, da v teh težkih časih delodajalci kakor delojemalci pri vseh ukrepih mislijo tudi na svojo soodgovornost napram narodni svoji državi in javnim koristim.

Naše industrije ni baš veliko, a za državo stoji, da ji mora prednost dajati povsod pred vsako drugo. Da smo dobili zdaj oficijelno organizacijo industrijcev na našem ozemlju — edino, ki jo vlada priznava — je že lep korak: iz mladeniške dobe stopamo v dobo mladega moža, ki bi rad kaj ustvarjal in zgradil. Vladi bo nova organizacija svetovalec in pomočnik, korektura neogibnim hibam, ki jim zapadamo vsi, ki delamo med štirimi stenami, in vedna vzpodbuda k podjetnosti.

Industrija spada odslej v kompetenco ministrstva za trgovino in industrijo v Beogradu. Naš minister se živo zanima za njen prosep. V centralizaciji, ki našim produktom odpira neovirano pot v vse dele prostrane naše domovine, ki nam v inozemstvu nudi močno varstvo in nas pri nakupu surovin podpira z močno finančno in politično silo, vidimo pogoje zdravega razvoja, čim bode gibčna in naglo poslujoča centralna organizacija podana. Deželna vlada, izvajajoč intencije g. ministra in posredujoč vaše zahteve, bo tudi sama v okviru svoje pristojnosti napela vse moči, da podpre industrijo in jo zopet oživi. Vabim »Zvezo industrijcev na slovenskem ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev«, da se z zaupanjem obrača na vlado. (Zivahno pritrdjevanje.)

Gosp. Dragotin Hribar poudarja, da je zveza industrijcev potrebna,

no potrebna in da je ustanovljena tudi z namenom, da dokažejo industriji, da niso ravno oni strah, ki ga nekateri kažejo drugim slojem. Mi smo še šibki, potrebni smo združbe. To kaže današnje zastopstvo raznih panog, vse nas preveča želja, da bi se dvignila slovenska industrija. Čitali smo, da hoče osrednja vlada poddržati industrijo. Ako misli le na velika podjetja, bi bilo to razumljivo, o splošnem poddrževanju pa ne more biti govora. Zveza hoče stopiti v stik z ministrom v Beogradu, da se skliče enkrat, ker industrija hoče živeti z vsemi stanoviti in sloji v najboljšem razmerju. Želimo, da bi nas prav umeli. Onih velikih podjetij, kakor jih imajo Angličani in Amerikanci, pa tudi deloma Čehi, mi nimamo. Hvaležni smo, da podpreddniku vlade, da se je udeležil skupščine. (Odobrovanje.)

Imenom trgovske in obrtniške zbornice pozdravlja skupščino njen predsednik gosp. I. Knez, želeč jej razvoja in uspeha.

Dr. Novak izvaja, da je današnji dan velepomemben za gospodarski procvit ne le slovenskega dela, ampak celokupne naše države. Ne sme se pa misliti, da ako se organiziramo Slovenci, da zavzemamo radi tega kako separatistično stališče, ampak mi zbiramo raztresene ude po celi državi, najproje doma, potem pa hočemo stopiti v stik s Hrvati in Srbi, s čeljo pa centralna organizacija, za enkrat pa kaže izvesti organizacijo industrijev na Slovenskem. Prepričani smo, da je organizacija industrijev v interesu gospodarstva potrebna. Pokazalo se, da pravišča potrebe, prišla so že razna vprašanja po gospodarski enotnosti, ki je imela za industrijo že velik efekt. Pripravljeni odbor je zainteresiral javnost, vlado in industrijo in uspeh se je pokazal, ker se je prišlo do preko 90 članov. Zastopane so razne panoge. (Odobrovanje.)

Dolžnost vseh faktorjev je, podpirati stremjenja industrije po razvoju in napredku. Gospodarska jakost industrije pomeni gospodarsko jakost države. Prvi sestanek za osnivanje zveze se je vršil dne 9. januarja 1919. Vzpričo zanimanja je bilo možno končati pripravljala dela tekom enega meseca. Predlaga, da se statut, ki ima gotovo svoje hibe, sprejme, da more zveza delovati. Ni odvisno toliko od statuta, kakor od vodilnih organov zveze, da doseže zveza stavljeni namen, ki je vzpričo razmeram tako pomembnega značaja za naše gospodarstvo. (Odobrovanje.)

Statut zveze industrijev se sprejme po kratki debati in bloc. Zveza ima svoj sedež v Ljubljani. Namen je, varovati vsestransko industrijo in industrijev na slovenskem ozemlju kraljevine SHS.

Sledijo volitve: V načelstvo je izvoljen za predsednika Vinko Majdič, Krani; podpredsedniki so štirje: Ivan Polak, Dragotin Hribar, ravatelj Avgust Praprotnik in Ivan Knez. Namestniki: Fran Bonač, Ljubljana; in Peter Kozina, Trzin. V odbor, ki sestoji iz načelstva in 10 članov, so bili izvoljeni: Andrej Jakl, St. Janž, I. Dežman, Ljubljana; Josip Lenarčič, Vrhnika; inženir Remeč (Bahovec, naslednik); A. Kajfež, Kočevje; Fran Bonač, Ljubljana; Peter Kozina, Trzin; ravatelj I. Smrtin, Celje; H. Pogačnik, Ruše; Janko Tavčar, Celovec. Prezidenca: Fr. Golob, Ljubljana in Fran Roblek, Zalec.

Končno so industrialci sprejeli več resolucij. V prvi konstatirajo veliko pomanjkanje kvalificiranega delavstva in tehničnega uradništva in zahtevajo izpolnitve našega tehničnega šolstva, delovodne tečaje na obrtni šoli in dela za pripravo slovenske tehnike v Ljubljani, ki se mora osnovati, ter izjavljajo, da hočejo pri nabavi učnih materialij, zbirki in laboratorijev ter z ustanovitvami za dijaštvo sodelovati pri pripravi za slovensko tehniko; nato predlaga gosp. Kajfež resolucijo, s katero se vlada vabi, naj določi končni termin, do katerega veljajo določbe o vojnem dobičku, nadalje druzo resolucijo, naj načelstvo Zveze industrialcev posreduje pri vladi, da se Reka s nadaljevanjem železniške proge od Kočevja do Broda - Morovic čim prej pritegne na naš trg in da se čim prej prične s progo od Kočevja na Ploče (Krnj-Split). Dr. Tomšič (Samsa & Ko.) nasvetuje centralni vladi, naj ustanovi v Ljubljani uradniško ekspozituro trgovskega ministrstva, da se ne bo treba za vsako malenkost obračati v Beograd.

V enketi za sladkor, katere se vrši dne 15. februarja t. l. v Beogradu, sta izbrana odposlanca z. l. - l. g. Lenarčič, Vrhnika, in Jelačin, Ljubljana.

Na ustanovnem zboru je vladala popolna sorazmernost in zadovoljnost radi te za razvoj naše industrije prepotrebne ustanovitve.

Bilo srečno!

Kdo na se drži nemške notarije pri nas?

Slovenski notarski kandidati so izročili že 20. novembra na razna pristojna mesta naslednje spomence:

Bivša avstrijska vlada je slovenski notarski kandidati v področju bivšega avstrijskega nadoblašča kruto zatirala. V dvoletno sodno okraje, s pretežno večino slovenskega prebivalstva pošiljala je nemške, slovenske neznane notarije. Če slučajno ni bilo nemških

kompetentov, se te mesto vnovič razpisalo, nato pa je nemški Volkerst, kakor in gotovo tudi našel nemške kompetente na Koroškem ter jih vabil na Spodnje Stajersko. Slovenski notarski kandidati so morali in morajo še sedaj čakati na imenovanje po trinašlet let in še več, med tem ko se njihovi nemški tovariši bili že mnogo prej da celo že s osmimi leti imenovani notariji.

Na Koroško bivša avstrijska vlada Slovencev - notarijev sploh ni pustila. Slovenski notarski kandidati so svoji čas iskali od pomoči pri bivšem avstrijskem iustičnem ministru dr. Hochenburgerju, toda zastopni slednji je denutaciji slovenskih notarskih kandidatov izrecno in naravnost izjavil, da na Koroško ne nusti nobenega slovenskega notarija več. S takim postopanjem je bivša avstrijska vlada napravila slovenskim notarskim kandidatom veličansko gromotno in moralno škodo. Po večini oženjeni slovenski notarski kandidati izrabili so svoje najboljši moči v službi svojih šefov, in še le v starosti osemindeset do štirideset let dosegli samostojnost. Njih gromotni položaj je pri obče malih plačah zelo trpel, trpel je tudi njih ugled, ker so navzlic svoji visoki moški dobi še vedno morali službovati kot pomožni konceptni uradniki. To njih zapostavljanje od strani bivše avstrijske vlade pa je bilo tudi slovenskemu narodu v veliko škodo. Na važna, spodnjaštarska mesta so prihajali nemški notariji kot eksponenti nemškega Volksrata in širitelji vseslovenske politike. To se je zgodilo v vseh večjih krajih na Spodnjem Stajerskem, kakor v Mariboru, Ptuj, Slovenjem gradu, Mariboru, Sošanju, Ljutomeru, Laškem, Kanižu, Ruzici, Borovljah, Zeleni, Kapli, Rožku in drugod, torej v krajih, kjer so se Nemci le s pomočjo avstrijske nemškega uradništva naidale držali.

V dokaz teh trditvev naj služi nekaj konkretnih slučajev.

V Kanižu je bil prednik sedanega nemškega notarija Slovence Martin Koček. Ta je umrl pred približno petnašletimi leti. Dasi še danes okoli Kaniže 19.889 Slovencev in le 2130 Nemcev, je bil njegovim naslednikom imenovan Nemec Vilhald Srobona, ki je še sedaj notar v Kanižu.

V Mariboru je umrl leta 1911 slovenski notar Matej Bežan. Sodni okraj Maribor šteje 10.348 Slovencev in le 4724 Nemcev, toda Bežanovim naslednikom je bil imenovan Nemec dr. Konrad Stöcklinger, ki je še sedaj notar v Mariboru.

V Sošanju je umrl leta 1915 odatni notar Vinko Kolšek. Dasi je bilo to mesto slovenska posest in šteje sodni okraj Sošani 13.174 Slovencev in le 1319 Nemcev, je bil tja imenovan kočevski Nemec Hiris, ki ni zmogel sestaviti slovenskega notarskega akta.

V Brežicah je bil do pred kratkim notar Slovenec dr. Horvat, ki je bil le to prestatil v Kamnik. Dasi so Brežice slovenska posest in šteje sodni okraj 19.221 Slovencev in le 870 Nemcev, je bil dr. Horvatovim naslednikom imenovan Nemec not. dr. Hans Winkler iz Slovenjegra.

V Mariboru so ustanovljena tri notarska mesta. Eno zavzema Slovenec dr. Firbas, druzo Nemec dr. Wieshaller, tretje pa na škodo Slovencev že petnašlet let ni zasledeno iz edinega vzroka, ker bi moral biti po razmerju prebivalstva po narodnosti tja imenovan Slovenec, kar pa ni bilo v nemškemu Volkerstu.

Sodni okraj Maribor brez mesta Maribor šteje 40.777 Slovencev in le 15.422 Nemcev. Maribor šteje na 22.653 Nemcev in 38.24 Slovencev. Ker se je ljudsko število v dvoletnih okrajih vršilo pod najnižjim nemškim pritiskom in pod finim obsevanjem izjeka, je jasno, da bi po pravem razmerju števila slovenskega in nemškega prebivalstva morala biti v bivšem avstrijskem Mariboru dva slovenska in eden nemški notar. Ker pa si avstrijska vlada ni upala zasesti III mesta z nemškim notarijem, Slovence na tudi ni hotela tja imenovati, je ostalo to III notarsko mesto na škodo slovenskih notarskih kandidatov do danes nezasedeno.

Tako se je zgodilo, da ima Ljubljana, kje sodni okraj šteje z mestom Ljubljano vred 91.975 prebivalcev, notarijev - (med njimi enega nemškega za 7134 Nemcev), med tem ko ima Maribor, kje sodni okraj šteje 82.932 prebivalcev samo dva notarije, tretje notarsko mesto pa mora ostati nezasedeno.

V smislu odloka bivšega avstrijskega iustičnega ministrstva z dne 8. novembra 1895 številka 23.515. (§ 10. notarskega reda) morajo notarske zbornice istočasno z razpisom izraznjenega notarskega mesta razpisati ob enem tudi eventualno z zasedenim razpisane mesta izraznjenega notarskega mesta in tudi za to mesto sestaviti predlog, če se ne zni oglasili sponosi, prosilci. Iz tega sledi, da bi bil moral iustični minister v danem slučaju imenovati notarija tudi za eventualno izpraznjeno mesto. To pa se je zgodilo le takrat, če je bilo to nemškemu Volkerstu všeč v nasprotnem slučaju je iustični minister pozabil na svoj odlok in zahteval nov razpis. Z razpisom notarskega mesta v Brežicah je bilo razpisano istočasno tudi eventualno izpraznjeno mesto. Za slednje je bilo več sponosnih slovenskih prosilcev. V Brežice je bil imenovan nemški notar dr. Hans Winkler iz Slovenjegra, toda to slednje izpraznjeno mesto ne je bilo vnovič razpisano. Nemci so hoteli vrniti tja nemškega notarija, usoda Avstrije pa jim je račun prekrizala. Slovenji gradec je ostal nezaseden.

Na bivšem Kranjskem imamo tri nemške notarije: v Ljubljani, Kočevju in Vipavi.

Nemške notarije imamo v krajih: 1. Laški trg, sodni okraj šteje 28.764 Slovencev, 1224 Nemcev; 2. Rogatec, sodni okraj šteje 10.922 Slovencev, 938 Nemcev; 3. Sošani, sodni okraj šteje 13.174 Slovencev, 1319 Nemcev; 4. Maribor, sodni okraj šteje 10.348 Slovencev, 4724 Nemcev; 5. Maribor (1), sodni okraj šteje 44.596 Slovencev, 38.075 Nemcev; 6. Ptuj, (1) sodni okraj šteje 47.478 Slovencev, 5147 Nemcev; 7. Ljutomer, sodni okraj šteje 18.080 Slo-

vencev, 666 Nemcev; 8. Brežice, sodni okraj šteje 19.221 Slovencev, 870 Nemcev; 9. Kaniža, sodni okraj šteje 19.889 Slovencev, 2130 Nemcev.

Slovenskizradce, kje sodni okraj šteje 19.889 Slovencev in 1198 Nemcev, je nezaseden. Do sedaj je bil tam nastavljen nemški notar.

In kako je v tujini Koroški? Zadi slovenski notar na Koroškem je bil Anton Svetina v Pliberku. Ko je ta leta 1916 umrl, je bil njegovim naslednikom imenovan Nemec Schwaral, ki niti besedice slovenski ne zna. Sploh pa nobeden notar na Koroškem ne zna toliko slovenski, da bi samozel s stranko pravilno sestaviti slovenski notarski akt.

Naslednji sodni okraji s pretežno večino slovenskega prebivalstva imajo nemške notarije:

1. Pliberk, ki šteje 17.145 Slovencev in 3573 Nemcev; 2. Borovlje, ki šteje 6347 Slovencev in 4928 Nemcev; 3. Podkloster, ki šteje 4113 Slovencev in 3530 Nemcev; 4. Rožek, ki šteje 7169 Slovencev in 2185 Nemcev; 5. Dobrlas, ki šteje 8555 Slovencev in 1075 Nemcev; 6. Velikovec, ki šteje 10.130 Slovencev in 6000 Nemcev.

Na Stajerskem in na Koroškem so torej skupno v šestnašletih okrajih z veliko slovensko večino, na Kranjskem pa v treh okrajih namešeni nemški notariji. Če bi bila bivša avstrijska iustična uprava nepristranska, bilo bi vseh šestnašlet danes praktično usposobljenih slovenskih notarskih kandidatov, ki danes še čakajo imenovanja, že zdavnaj imenovani.

Tu navedene številke jasno kažejo veliko krivico, ki se je zgodila slovenskim notarskim kandidatom pod bivšo avstrijsko vlado. Kot sinovi slovenskega naroda bi bili v prvi vrsti poklicani za uradovanje med svojim ljudstvom, ker razumelo njegov jezik, poznalo njegove čere in navade in čutilo z njim. Kot Slovenci bi bili v narodno mešanih krajih ne samo uradniki, ampak tudi važni činitelji na polju politike in prave in ravno v teh pomembnih časih trdna opora narodni državi SHS.

Ne smemo se pozabiti krivice, ki jih je nam prizadela bivša avstrijska vlada, pri koi smo zastonj mogle dvali in prosili za odnomo. Sedaj ko smo se otresli nemških verig, ko nam je zastalo solnce svobode, ko smo postali gospodari na svoji rodni zemlji, obračamo se do naše slovenske narodne vlade z nužno prošnjo.

da nam odnomo na račun onih, ki so do sedaj na našo škodo zavzemali naša slovenska notarska mesta. Naj velja tudi tukaj načelo slavnega Wilsona, da naj se ne daš onim, ki že imajo, ampak onim, ki nimajo, pa so vredni, da bi imeli.

Ali pa naj bo naš glas še nadalje glas vpijočega v puščavi, nemški notariji pa še nadalje eksponenti nemškega Volksrata na slovenskih tleh, v svobodni narodni državi SHS?

Tako spomenica. Zahteva po odstranitvi nemških, slovenske neznane nemškonacionalnih šoldmarkovcev in volksratovcev ki se izdajajo za notarije, se nam zdi ne le iz stanovskega stališča notarskih kandidatov, marveč tudi iz splošno narodnega stališča vrlo nemljena. Prepričani smo, da bo nova ljubljanska vlada tudi na tem polju zagrabila za železno metlo. Ako so morali mali ljudje, naj gredo še veliki gospodje!

Tožave državnih uslužbencev.

Zadovoljiva rešitev gromotnega in napredovalnega položaja državnih uslužbencev je najbolj nujno vprašanje, ter se ne sme nič več zavlačevati. Vsakdo si je na jasnem, da pri sedanjih neznošnih razmerah tvorijo državni uslužbenci, mnogo večji proletarijat kot delavski stan. Temu se ni čuditi. Kako naj pri sedaj vladajoči draginji preživlja državni uslužbenec pet in veččlansko rodbino, kar je njegova dolžnost in pravica, ako ne dobi niti toliko na roke, da bi niemu samemu zadostovalo! Pri večini uslužbencev znaša mesečna plača z vsemi dokladi vred 200-500 kron mesečno; da dobi več, mora imeti že zlat ovratnik ali pa prav mnogoštevilno rodbino. Ubogi in sestradani državni uslužbenec začetkom meseca ne vé, kaj naj stori s tako sijajno luknjo, ne vé, kje naj najprej zakrpa razne lukne v obliki dolgov, ali naj si nakupi potrebnih dragih živil, ali naj plača stanarino. Da bi si mogel dati ponaviti iz svojih mesečnih dohodkov oblačila, obuvalo, perilo, na to niti misliti ne sme; izključeno pa je, si s svojo bomo plačo privoščiti kak razvedrilo ali kozarec vina, ker vsa gaža niti za vsakdanje prehrano ne zadostuje, zlasti še, če je oblagodaren z večjo družino. Oporekalo se bo morda z nabavnim prispevkom, ki naj služi za nabavo obleke, perila itd. Menda ne bo nihče pri sedanjih cenah smatral za močnega, da bi si za vso to 200-600 K mogla tudi ena oseba nabaviti potrebno obleko, obuvalo, perilo itd., tem manj pa še, če je pri tej vsoti že vsteta štiri in veččlanska rodbina. — Ako primerjamo plače državnih uslužbencev z mezo težakov, uvidimo, da je velika večina duševnih delavcev na precej slabšem materialnem stališču, vrhu tega pa mora še varovati - vsaj na videz - ugled svojega stanu ter se primerno oblačiti. Saj ima danes vsak manualni delavec višjo plačo kot marsikateri državni uslužbenec, višjo kot uradnik 10. činovnega razreda. Take razmere pač niso več vzdržljive ter vplivajo na državne nastavitve v vsakem oziru demoralizirajo; kaj takega pač ni in ne sme biti v interesu mlade, poračajoče se Jugoslavije. Država mora imeti predvsem gromotno dobro situirano, skrbno za vsakdanji kruh

prosto ter, kar je naravna posledica tega, zadovoljno in marljivo uslužbenstvo. Prepričani smo, da se bo potem kolo državnega ustroja in uprave vse drugače sukal, da bodo imeli uslužbeni v očeh javnosti vse drugačen ugled, ko bodo rešeni gromotnih skrb. Kaj je vzrok, da temu sedaj ni tako, ne bomo natančneje preiskovali, zadostuje pa naj, ako navedemo, da širši javnosti ni ostalo prikrito, da prinašajo stranke raznim nastavitvencem, posebno na deželi, na dom, pa celo v urade razna živila. Da je kaj takega sploh mogoče, je kriv brezupen gromoten položaj. Take razmere se morajo takoj odpraviti in to se bo le doseglo, ako se državnega nastavitvenca napravijo gromotno neodvisnega. Kaj si ljudstvo pri teh razmerah misli o državnih nastavitvencih, je samo ob sebi umljivo. Iz navedenega vsakdo lahko uvidi, da zahteva državnih nastavitvencov po gromotnem izobličanju niso pretirane, kot se je reklo, pač pa se je pri zahtevah za podlago vzeli minimum. Kdor to trdi, naj si čim prej osebno ogleda budo državnih, predvsem nižjih nastavitvencov, pa bo takoj izpremenil svoje mnenje v naš prid. Seveda kdor ima visoko plačo, vrhu tega lepe dilate ter še kake druge stranske služke, seveda ne občuti gorja večine državnih nastavitvencov. Večkrat se je že slišalo nelibna opazka, koliko da se izda za uradnike; ti izdatki se med širšim občinstvom označujejo z nelepim izrazom: uradništvo žre. Pri tem pa ni nikoli upoštevalo, da je bil aparat radi vladaločega birokratizma tak velik in da je visoke izdatke pripisovati na njegov rovaš. Stvar nove uprave je, da se birokratične razmere korenito izpremenijo, da se dolga vrsta raznih instanc odpravi; enako je pa tudi nena zadeva, da svoje uslužbenec tako nagradi, da bodo rešeni gromotnih skrb. Ko to izpolni, je tudi nena dolžnost, da zahteva od njih, da vse svoje moči posvetijo stroki, v kateri imajo vršiti svoj nosel. Sološna nezadovoljnost državnih nastavitvencov ima svoj izvor v brezupnem gromotnem položaju ter zavlačevanju prepotrebne in zadovoljive ureditve istega. Naravna posledica nezadovoljnosti na je naraščanje boljševiškega stremjenja. Enaka mizerija vlada vleče napredovanja. Trditve, da je že mnogo nastavitvencov napredovalo, ne drži, ker so večinoma le uradniki najvišjih razredov napredovali ter je v mnohih slučajih igralo precejšnjo vlogo priateljstvo, osebno poznanje in drugi nemerodajni momenti.

Nižega nastavitvenca se dosedaj še ni nihče spomnil; in ravno ta kategorija je trdno upala, da se ji vsaj deloma popravilo krivice, ki jih je imela prebiti pod prejšnjim režimom, njen up se je povečal, ko je vlada odpustila lepo število privravnih in domačih parasitov. Toda glej razočaranje! Niti novo sistemizirana, niti po odpuščeni Nemcih izpraznjena mesta se ne razširijo, pač pa se po starem receptu »fikas, skuša se celo z raznimi sredstvi odpuščene Nemce vnovič nastaviti. Kdaj se namerava dati slovenskim državnim nastavitvencem, ki so bili v bivši Avstriji vsled oddaje službenih mest Nemcem težko materialno oškodovani, zadostne ter popraviti prizadete krivice? Ako bo slo vse to pot kot dosedaj, menda res nikoli. Koliko nastavitvencov služi že po več let, a so še vedno kljub dobri kvalifikaciji le provizorni nastavitveni, precejšnje je število uradnikov, ki služijo že 8 do 12 let, a kljub najboljšemu popisu niso dosegli več kot XI. činovni razred, nebroj je zopet takih, ki imajo že po 8 in več službenih let v istem razredu, a se jih kljub temu ne poviša. Napredovalna mizerija poduradnikov, paznikov, slug itd. boleha enako na sušici. Mnogo se je sicer čistilo, toda domačini dosej od tega nimajo ničesar ter še vedno čakajo, seveda težko, kdaj se vsaj deloma popravijo razne krivice bivše Avstrije. S ponehanjem napredovalne mizerije bi se tudi nekoliko izboljšal gromotni položaj, splošni nezadovoljnost bi se napravil nekaj jez. Le ako bomo nastavitvenci uvideli, da ima vlada resno voljo, nas gromotno postaviti na trdne noge, popraviti pri zadetih nam krivice, potem se smemo nadejati, da postanemo naši državni trden temelj. Seveda na ne sme ostati le pri obljubah, ampak slediti morajo nemudoma dejanja!

Politične vesti.

— Iz temne bodočnosti. »Il Resto del Carlino« (30. januarja) poroča, da je iz neke vesti »Agence Havas« sklepali resno, da misli Francija obnoviti svojo avstrijsko politiko ter organizirati indostrijalce in finančnike v bivši Avstriji, da bi delovali na ustanovitve podobne federacije, v kateri bi bili Nemci, Čehi - Slovaki, Jugoslavlani in Madžari. Navedeni list povdaja nato, da Italija ni vodila vojne, da bi na razvalinah Avstrije nastal nov organizem, ki bi bil še krepkejši in agresivnejši. Politični in ekonomični organizem, ki bi vezal z 200 km dolgim koridorjem, s katerim bi se posekali na dvoje Nemci in Madžari, Čehi - Slovake in Jugoslavlani; ki bi prisilili k združitvi tako nemško kot madžarsko ljudstvo in ki bi v bodočnosti pritegnili tudi poljski narod, bi bila taka nevarnost za svobodo Italije in za italijansko gospodarstvo v jadranskem morju, da ga treba na vsak način preprečiti. Vso nevarnost je pokazal pred nekaj dnevi dr. Kramar, ki je zahteval za navedeno zvezo Reko. Nova slovenska Avstrija bi odtegnila od Trsta vse nemški in češki promet, ki je bil doslej

odločilno važnosti za hrvaško pristanišče, na korist jugoslovanske Reke! Ker ni računati na to, da bi prišli k pameti Čehi in Hrvati, treba naglašati vsaj proti Francozom, da njihov načrt žali korist Nemcev, Madžarov in Italijanov ter da bi bilo nepredvidno te narode, ki so danes ločeni in so si sovražniki, združiti v skupno obrambo. — Članek je dragocen v marsikakem oziru. Važno je priznanje, da more Trst živeti le od prometa, ki mu ga dá njegovo zaledje! To so Jugoslavija, Avstrija, Nemčija in Češka. Priznava se, da Trst, če bo italijanski, izgubi vsak pomen. Tega tudi propad podonavske federacije ne bo preprečil. Z aneksijo Goriske, Trsta, Istre si bo Italija ustvarila sovražnike ne samo v Jugoslaviji, ampak nasprotnike tudi v drugih državah — iz gospodarskih razlogov. Nevarnost protitalijanske zveze bo vedno obstajala. Če se pa Italija sporazume z Jugoslavijo, ne bo se ji treba bati ničesar, ker bo naša država vsled svoje geografične lege varovala na vzhodnih mejah tudi Italijo!

— Se enkrat kolonije. »Le velik prostor omogoči veliko politiko z velikimi sredstvi«. Tako piše g. dr. Šarabon, ki je menda jedini na celem slovenskem jugu začel v publicistiki zahtevati kolonije za Jugoslavijo. Zagrebški listi so se mu smejali in našli v njegovih zahtevah nov dokaz, da smo Slovenci imperijalisti. Mi jim ne nameravamo slediti, prav radi tudi priznavamo, da misli g. dr. Š. resno, tudi priznavamo, da rastejo s prostom naloge in delokrogi; in da treba naše obzorje razširiti zelo daleč. Vendar pa ne verujemo, da je misel o jugoslovanskih kolonijah načeloma srečna, še manj pa praktično pomembna. Nasprotno, za nas je škodljiva, in to ne le iz prometnih taktičnih ozirnov. Prvo naše vprašanje na mednarodni konferenci zahteva po naši zemlji, ki jo hočejo drugi anektirati. Drugo naše vprašanje je, kako v doglednem času razviti industrijo, da bo krila domače potrebe in preprečila, da mi sami ne postanemo kolonija tuji industriji. Če tudi bratske češke, zavezniške francoske, ameriške in aneške, sosedne nemške in neprilateljske laške. Potreba za lastno industrijo osvoboditi si notranji trg, bo tembolj rastla, čim bolj bomo izvedli notranjo kolonizacijo, t. j. in razvilišnih veleposredstev v širini in rodovitnih planjavah Slavonije in Banata in v opuščeni in razludeni Srbiji naselili naš presežek živih sil, begunce in Američane, ki se morajo vrniti v domovino. To so naše navažnejše zadeže bodočnosti. Ako jih vršimo smotno, bomo morda v sto letih tako daleč, da bomo potrebovali kolonije za večji eksport naše industrije in naših ljudi. Ker na vernemo v velika načela pravice, dvomimo, da bo takrat v dosegljivem območju še kolonije za nas in za druge, marveč se nadejamo, da se dotle misel medsebojne izmene blaga vseh narodov približa presničenju in da vrnisanje kolonij snoh odnade. Danes bi naša zahteva po kolonijah bila res nekoliko groteskna...

— Weimar. V klasičnem mestu Goetheja zaseda nemška ustavna skupščina. Razdeljena je na socialne demokrate, zmerne smeri, ki imajo nekaj nad polovico vseh mandatov, na meščanske demokrate, centrum in na neznatni broj raznih manjših frakcij. Razun tega sedi na skrajni levi skupina takozvanih neodvisnih, to je špartakovcev. Notranje urejevanje Nemčije pričena in vidi se, kako ogromna opustošenja je povzročila vojna v organizmu tega velikega in pred štiri leti še tako cvetočega in močnega naroda. Iz razprav nemške narodne skupščine gleda težnja kolikor mogoče hitro urediti narodno in državno gospodarstvo, spraviti zopet red v upravo in produkcijo in stvoriti temelj, ki bo mogel nositi ogromna vojna bremena Nemčije. Kljub temu pa si priznava ves narod, da bo prihodnja nemška generacija morala tudi v privatnem življenju občutiti globoki upadek v nemški industriji in v zaslužkih. Narod stoji na pogorišču, toda pripravila se že na novo delo, da si v doglednem času zopet ustvari hišo, v kateri bo mogoče stanovati. V Weimarju so prisotni zastopniki nemške Avstrije, ki je sprejeta v veliko nemško zvezo. To je tudi z našega stališča popolnoma pravilno. Alpske nemške dežele naj se pridružijo tja, kamor spada, mi s podonavsko federacijo nečemo imeti nobenega opravka. Med njimi in nami je vsak most danes še nemoč. Naši neposredni sosede se morajo najprej navaditi, da je med nami in njimi meja, ki jo je treba respektirati, še le kadar jim doraste mlada generacija, vzgojena v duhu narodovih pravic in narodne strplivosti, in kadar dobimo odškodnino za svoje trpljenje in izgube, bo sosedščina mogla ostati nekoliko bližja. Sprejete nemške Avstrije v telo nemške države nam je na razven principijelnega stališča že zaradi tega ljubo, da se rešimo nedobrodošlega vpliva onih unitov, ki bi radi, da blačujemo mi dolgoce, ki so jih drugi napravili.

Kraljevina

Srbov, Hrvatov in Slovencev.

— Ustava kraljevine SHS. Beograd 8. februarja (1. l. kor. urad.) Ministrski svet je sprejel v večeranih seji ustavo za celo kraljevino SHS. Naše zahteve za odškodnino. Paris 8. februarja. (Ljub. kor. urad.) Čehoslovaški tiskovni urad poroča: »Journal« javlja, da bo Srbija zahtevala 8 milijard francov odškodnine za razdelano vrednoto povodom invazije osrednjih držav.

